

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษา ความต้องการการพัฒนาบุคลากรของครู และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาวิธีพัฒนาบุคลากรตามความต้องการ ด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม และด้านการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในปีการศึกษา 2543 รวมทั้งสิ้น 10,314 คน โดยแยกเป็น ครูผู้สอน จำนวน 9,470 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 844 คน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์, 2543 : 62)

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามจำนวนโรงเรียน ตำแหน่งและอำเภอหรือ
กิ่งอำเภอ

ที่	สพอ/ก.	จำนวนโรงเรียน	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร สถานศึกษา	รวม
1	เมืองบุรีรัมย์	95	1,238	95	1,333
2	กระสัง	68	651	68	719
3	คูเมือง	49	431	49	480
4	นางรอง	58	657	58	715
5	บ้านกรวด	47	471	47	518
6	ประโคนชัย	77	841	77	918
7	พุทไธสง	23	289	23	312
8	ละหานทราย	34	416	34	450
9	ลำปลายมาศ	74	778	74	852
10	สตึก	61	706	61	767
11	หนองกี่	35	414	35	449
12	ปะคำ	18	246	18	264
13	นาโพธิ์	20	223	20	243
14	หนองหงส์	31	323	31	354
15	พลับพลายชัย	23	299	23	322
16	ห้วยราช	16	210	16	226
17	โนนสุวรรณ	9	138	9	147
18	ชำนิ	17	197	17	211
19	บ้านใหม่ฯ	21	171	21	192
20	โนนดินแดง	12	149	12	161
21	บ้านด่าน	17	179	17	196
22	เฉลิมพระเกียรติ	19	255	19	274
23	แคนดง	20	191	20	211
	รวม	844	9,470	844	10,314

1. กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จะได้ครูจำนวน 370 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 265 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจะใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) โดยสุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอมา 1 ใน 3 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) หลังจากนั้นทำการสุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา ตามสัดส่วนให้ได้ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้รับกลับคืนมา จำนวน 803 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.96 รายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน

สพอ./ก.	กลุ่มตัวอย่าง			แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน			
	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม	ร้อยละ
เมืองบุรีรัมย์	48	29	77	48	28	76	98.70
กระสัง	25	21	46	23	20	43	96.48
คูเมือง	17	15	32	14	13	27	84.37
นางรอง	26	19	45	25	19	44	97.78
บ้านกรวด	18	15	33	18	14	32	96.97
ประโคนชัย	33	25	58	33	25	58	100
พุทไธสง	11	7	18	11	7	18	100
ละหานทราย	16	11	27	16	11	27	100
ลำปลายมาศ	30	24	54	29	23	52	96.29
สตึก	28	19	47	28	18	46	97.87
หนองกี่	16	11	27	14	10	24	88.89
ปะคำ	10	5	15	9	5	14	93.33
นาโพธิ์	9	5	14	6	4	10	71.43
หนองหงส์	13	10	23	12	9	21	91.30
พลับพลายชัย	12	7	19	10	6	16	84.21

ตาราง 2 (ต่อ)

สพอ./ก.	กลุ่มตัวอย่าง		รวม	แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน			
	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม	ร้อยละ
หัวยราช	8	6	14	7	5	12	85.71
โนนสุวรรณ	5	2	7	5	2	7	100
ขำนิ	8	5	13	7	4	11	84.61
บ้านใหม่ไชยพจน์	7	7	14	7	7	14	100
โนนดินแดง	6	3	9	6	3	9	100
บ้านด่าน	7	6	13	6	6	12	92.31
เฉลิมพระเกียรติ	10	6	16	10	6	16	100
แคนดง	7	7	14	7	7	14	100
รวม	370	265	635	351	252	603	94.96

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จะมีคำตอบให้เลือกโดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) คือ

1. สถานภาพตำแหน่ง ได้แก่
  - ( ) ครูผู้สอน
  - ( ) ผู้บริหารสถานศึกษา
2. วุฒิทางการศึกษา
  - ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี
  - ( ) ปริญญาตรี
  - ( ) สูงกว่าปริญญาตรี
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
  - ( ) ต่ำกว่า 5 ปี
  - ( ) 5 - 10 ปี
  - ( ) สูงกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ความต้องการการพัฒนาบุคลากรของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ ข้อคำถามครอบคลุมด้วยวิธีการพัฒนาข้าราชการครู 3 ด้าน คือ

1. การศึกษาต่อ	จำนวน	13	ข้อ
2. การฝึกอบรม	จำนวน	21	ข้อ
3. การพัฒนาตนเอง	จำนวน	14	ข้อ
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	48	ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนา ความต้องการของตนเอง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร
2. ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือจากเอกสารและตำราต่าง ๆ
3. กำหนดกรอบแนวคิด และสร้างเครื่องมือ ภายใต้องค์ประกอบ 3 ด้าน ตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ คือ ด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม และด้านการพัฒนาตนเอง จำนวน 48 ข้อ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย
  - 5.1 นายอาราม สุวรรณชัยรบ ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
  - 5.2 นายบุญรอด ไทแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนลิ้นเคียว อดีตผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์
  - 5.3 นายสนอง สิริสุลักษณ์ ข้าราชการบำนาญ อดีตหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์
  - 5.4 นายชาญณรงค์ ศิริอำพันธ์กุล ศึกษานิเทศก์ ระดับ 9 หัวหน้าฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ที่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ศึกษาอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของ แบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยทดสอบด้วย t -test ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติ .05 ถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีอำนาจจำแนกสูง

ผลปรากฏว่า แบบสอบถามจำนวน 48 ข้อ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีค่า t ระหว่าง 1.752 - 6.404 รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ค

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านค่าอำนาจจำแนกรายข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ที่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ถ้าค่า r มีค่าสูง และผ่านเกณฑ์จึงจะนำไปใช้เพื่อการวิจัยต่อไป

ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่น .9346 ซึ่งนับว่ามีค่าสูง สามารถนำไปใช้เป็น เครื่องมือในการวิจัยได้ รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เสนอต่อผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความ อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ทำหนังสือถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อแจ้งโรงเรียนที่ เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมประสานงานไปยัง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน ในการแจกแบบสอบ ไปยังกลุ่มตัวอย่าง

3. ดำเนินการเก็บรวบรวม โดยให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ รวบรวมส่งคืน ภายใน 20 วัน กรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ได้ประสานงาน โดยตรงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนให้มากที่สุด

4. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดกลับคืนมา จำนวน 603 ฉบับ ดำเนินการ ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำมาจัดกระทำข้อมูลตามขั้นตอน
ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. คัดแยกแบบสอบถามเป็นกลุ่มตามประเภทของตัวแปร
3. กำหนดรหัสและกรอกข้อมูล ในแบบลงข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ได้ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package for the Social Sciences / SPSS for WINDOWS)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมได้ ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามมาดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูล
ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS ดังนี้

1. ศึกษาสภาพภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1
โดยการแจกแจงหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวน
ร้อยละ
2. ศึกษาความต้องการการพัฒนาบุคลากรของครูและผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์
ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
3. เปรียบเทียบความต้องการ การพัฒนาบุคลากรของครู และผู้บริหารสถานศึกษา
ตามตัวแปรสถานภาพตำแหน่ง โดยใช้ t-test ที่เป็นอิสระต่อกัน กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัย
สำคัญ .05
4. เปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาบุคลากรของครู และผู้บริหารสถานศึกษา
ตามตัวแปรวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน
ทางเดียว (One - way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน
จะเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) กำหนดค่าสถิติ
ที่ระดับนัยสำคัญ .05
5. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ที่เป็นคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3
ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดประเด็นเข้าด้วยกัน แล้วแจกแจงความถี่
หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
6. เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนด
ขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2532 : 111)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความต้องการ
4.51 – 5.00	มีความต้องการมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความต้องการมาก
2.51 – 3.50	มีความต้องการปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความต้องการน้อย
1.00 – 1.50	มีความต้องการน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาอัตราส่วนวิกฤต t เป็นรายข้อตามวิธีการของ t – test

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าตัวกลางเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระแก่กัน (Independent Sample) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาบุคลากรของครู และผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรสถานภาพตำแหน่ง โดยใช้ t – test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาบุคลากรของครู และผู้บริหารสถานศึกษาตามตัวแปรวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อพบความแตกต่างเป็นรายด้านของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)